

בס"ד

אהרו טייטלבוים

אבדק"ק נירבאטור

Rabbi Aaron Teitelbaum

1617-46th Street

Brooklyn, N. Y., 11204

Tel. 718-851-1221 * Fax. 718-436-4505

ח"י סיון, תשע"א לפ"ק

במתני' ע"ז ל"ה ע"ב ואלו דברים של עכו"ם אסורין, חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו. ובש"ס שם משמע דטעם האיסור הוא משום חשש שעירב בו חלב טמא [שאסור מדאורייתא].

בשו"ע יו"ד סי' קט"ו ס"א, דחלב שחלבו עכו"ם - כשידע שאין דבר טמא בעדרו - כשר דווקא כשהישראל יושב חוץ מעדרו ורואה שאין מכניס דבר טמא לעדרו, אבל כשיש לו טמא בעדרו, כשר דווקא כשחולב לצורך ישראל והישראל יוצא ונכנס או יכול לראות החליבה כשהוא עומד מבחוץ.

אף כשאין חשש שעירב בו חלב טמא -

הנה נחלקו הפוסקים בהיסוד של הגזרה והאיסור חז"ל על חלב עכו"ם, אם הוא דווקא משום החשש שעירב חלב טמא, ובמקום דאין לחוש ע"ז (משום איזה טעם שהוא), ל"ש האיסור של חלב עכו"ם, או דחז"ל גזרו לאסור חלב עכו"ם - אף במקום דליכא חשש שעירב חלב טמא, משום לא פלוג.

המרדכי פ"ב דע"ז כ' דאף שהעכו"ם בזמנינו נזהרים מחלב טמא משום שנמאס בעיניהם, אפ"ה אין להקל, שאין לחלק בין עכו"ם הללו לעכו"ם שבשאר מדינות ולא חלקו חכמים בדבר עכ"ד. וכו"ה בלבוש ריש ס' קט"ו.

בשערי דורא כת' (הוב"ד בפרי חדש יו"ד סי' קט"ו סק"ו) דאפי' אין דבר טמא בעדרו מ"מ לא פלוג רבנן ואסרו כל חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, דלא ליפוק חורבא מינה ופורץ גדר ישכנו נחש כך פסק רש"י עכ"ל שערי דורא.

ובשו"ת חת"ס יו"ד סי' ק"ז כתב וז"ל, ס"ל לרש"י דגזירה קדמוני היא לאסור חלב שאין ישראל רואהו משום חשש שעירב בו חלב טמא, מ"מ כיון שגזרו איסורו במנין סתם, אסור כל חלב שאין ישראל רואה החליבה, אפי' ליכא חשש דבר טמא כגון החולב לגבן, מ"מ החלב אסור וכו', וכ' עוד שם דכבר קבלו אבותינו עליהם איסור זה, ואסור עלינו בני אשכנז מדין דר ואין לו התרה עכ"ל.

וכן כתב במעשה רב מהגר"א זצ"ל הל' מאכ"א אות צ"ה, וז"ל גילוי אסור אף שאין נחשים מצויים בינינו וכו', שכל מה שאסרו חז"ל או תקנו איזה תקנה מפני איזה טעם, אף שבטל הטעם הגלוי לנו, תקנתן ואיסורן במקומו עומד, כי הם לא גילו אלא א' מכמה טעמים הכמוסים עמם, ע"כ אסור לעבור על דברי חכמים, אף שבטל הטעם הגלוי לנו עכ"ל. ופשיטא הוא דסברא זו שייך על בהאיסור של חלב עכו"ם, דאף בדליכא חלב טמא אסור.

בשו"ת צמח צדק (ליבאוויטש) כת' בחלק יו"ד סי' ע"ה, דמאחר שמנהג פשוט בכל מדינות אלו להחמיר, אין לו התרה בשום ענין, ובמנהג חזק אפי' יבא אלי' אין שומעין לו לבטלה עכ"ד.

בס"ד והערוך השלחן יו"ד שם סעי' ה' כתב, דנתברר לפי דעת כל רבותינו, דאפי' במקומות דלא שכיח כלל דבר טמא בעיר, באופן שאין חשש לתערובת חלב טמא, מ"מ אסור כשהישראל לא עמד עכ"פ מבחוץ בשעת החליבה או שיהא יוצא ונכנס, ודלא כא' מגדולי האחרונים שהאריך להקל לשתות חלב שלהם במקום שאין שם דבר טמא וכו', והת"ח שעשה כן עונו ישא, כיון שנפסק לאיסור בטור וש"ע וכל גדולי אחרונים, מי יוכל להעז פניו ולמלא תאות נפשו, ושומר נפשו ירחק אל"ע מזה וכו', וכל עוד שם בסעי' ו' ובאמת כך מקובלני שכל גזירת חכמים לבד טעמם הנגלה יש עוד הרבה טעמים כמוסים שלא גילו אותם, והשומע ישא ברכה מאת ה' וישולם גמולו בזה ובבא עכ"ל הערוך השלחן.

והנה יש שרצו להתיר בזמנינו חלב עכו"ם, עפ"ד הפר"ח, החזו"א, והאגרות משה, דשי' הפר"ח דכשאין חלב טמא מצוי, לא גזרו לאסור. ושי' החזו"א והאג"מ, דבזה"ז שיש פיקוח מן הממשלה שלא לערב חלב טמא, מותר מדינא.

ובעזהשי"ת אביא את לשון פוסקים אלו, ואברר שגם לפוסקים אלו – בזמנינו – אין היתר להגזרת חז"ל של חלב עכו"ם, בפרט שעכשיו ב"ה כמעט בכל העולם במקום שגרים יהודים שומרי תומ"צ, מצוי לקנות חלב ישראל, אסור לשתות חלב עכו"ם.

הפרי חדש ביו"ד סי' קט"ו סוף סק"ו כתב וז"ל אם חלב טמא אינו נמצא במקום א' או שנמצא אלא שהוא יותר ביוקר מחלב טהור, אין לאסור שם חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אלא מותר לילך ולקנות מהגוים חלב שלהם. וכן מצאתי להרדב"ז בתשובה בס"י ע"ה דברי וכו', ובסוף ס"ק הנ"ל מסיק וז"ל הכלל העולה דבעיר שלא נמצא שם חלב טמא או שהוא יותר ביוקר מחלב טהור, מותר לקנות מהעכו"ם חלב שחלבו בלא ראיית ישראל כלל, וכן מצאתי המנהג פשוט פה אמשטירדאם, וכן נהגתי אני ג"כ, זולת קצת יחידים הנזהרים בזה, אבל בעיר שנמצא שם חלב טמא, אף שאין לאותו עכו"ם שקונה ממנו דבר טמא בעדרו, מ"מ צריך לראות קודם החליבה בכלי אולי הניח שם חלב טמא, וגם צריך לראות כל החליבה מתחילה ועד סוף וכו', שלא יוכל לילך למקום אחר להביא חלב טמא לערבו עם זה, הא לאו הכי אפי' בדיעבד אסור עכ"ל.

אבל כד מעיין בדבריו נראה, שאף הפר"ח מודה שבזמנינו אסור חלב עכו"ם -

(א) שהפר"ח כת' בהדיא דדווקא במקומות שאין חלב טמא מצוי, מותר חלב עכו"ם אבל בעיר שנמצא שם חלב טמא, אסור החלב עכו"ם אפי' בדיעבד. והמציאות זה הי' שייך אז, כשהי' קונין החלב עכו"ם מהגוי שיש לו הבהמות, ולא הי' הדרך להביא חלב מעיר לעיר, שהי' הוצאה מרובה וסירחא גדולה להביא חלב מעיר לעיר, וגם שהחלב הי' נסרח וכו', (של"ה מסעית להוביל חלב קר כמו בזמנינו), אבל בזמנינו שגרים בעיירות גדולות, והדרך הוא להוביל חלב מעיר לעיר במסעית קר – אף כמה שעות, שדרך המסחר של חלב הוא, דבעל החנות קונה החלב מקאמפעי גדול שקונה החלב מהרבה עדרים, ומובילין החלב קר – אף כמה שעות - להמפעל שממלאו להבקבוקים, ומחזיק החלב במיכל (טאנק) גדול עד שעת המילוי, והחלב מכל העדרים נתערב בהמיכל, וא"א לידע מאיזה עדר באה החלב.

והיות שהמציאות הוא בזה"ז להוביל חלב טמא מעיר לעיר – אף רחוק כמה וכמה שעות, פשוט וברור שבכגון דא גם הפר"ח אוסר לשתות חלב עכו"ם, דהא כתוב בהדיא, שהתיר דווקא כשבחר לו שאין בעירו חלב טמא, ואח"כ כת' דכשמצוי חלב טמא באותו עיר אסור חלב עכו"ם, וכדי שלא יהא סתירה בדבריו, איך הדין כשאין יודעין אם מצוי חלב טמא בעיר זו או לא, בע"כ שכוונתו דאף כשאין לו ידועה ברורה שנמצא בעיר חלב טמא, מ"מ כיון שאין לו ידועה ברורה שאין כאן חלב טמא, ובמציאות להביאו לכאן ולערבו עם החלב טהור, בוודאי שאסור, דהא אסרו חז"ל חלב עכו"ם, וההיתר הוא רק כשיודע בוודאי שאין כאן חלב טמא, וכשאין יודע בוודאי, האיסור הוא בתקפו, וכן כתב בהדיא בתשובה מאהבה (תלמיד של הנו"ב בפתיחת הספר דף ו') דהפר"ח בעצמו התנה בתנאי כפול שלא יהי' מצוי חלב טמא כלל בכל העיר, וזה הוא דבר שא"א. ובזמנינו כ"ש וכ"ש שא"א לומר שאין חלב טמא מצוי בעיר.

בס"ד

חלב עכו"ם בזה"ז

וגם מה שכל הפר"ח דאם החלב טמא הוא ביוקר, אין לחוש שעירב חלב טמא. לא שייך בזמנינו, דסברא זו שייך רק כשיודע בבירור שחלב טמא הוא ביוקר יותר מחלב טהור, משא"כ בזמנינו שהעולם המסחר הוא באופן שמביאין כל מאכל ומשקה ממקום למקום, מנא יודעין שאין גוי א' שמוכר חלב טמא בדול, ואיך אפשר להתיר האיסור חז"ל שאסרו חלב עכו"ם, ע"י הסברא שחלב טמא הוא ביוקר – אף שלא נתברר לו בוודאי שהוא כן, הא האיסור הוא בוודאי וההיתר הוא בספק, ואין הספק מוציא מידי וודאי.

ועוד עפי"ד הבית מאיר (הוב"ד בכה"ח סי' קט"ו סקט"ז) שאוסר חלב עכו"ם אף כשחלב טמא נמכר ביוקר, דאף לדברי המתירין כשהחלב טמא מצוי למכור ביוקר מהטהור, הוא דווקא במקום שבמציאות מוכרין החלב טמא, שיש לו קונים לזה, אבל במקום שאין אדם קונה חלב טמא, ודאי כשיהי' לגוי חלב טמא, יש לחוש שיערבנה כדי למכרה, דאילו בעינה אין מי שיקנה אותו, וכן הביא סברא זו מס' קהל יהודה עיי"ש. וא"כ בזה"ז שמביאין חלב ממקום למקום, מנ"ל שאין בכל עיירות הסמיכות מי שימכור החלב טמא בזול משום שאין לו קונים ביוקר.

(ב) כמה פוסקים חולקים על ההיתר הנ"ל של הפר"ח. עי' בחיד"א בס' שיורי ברכה סי' קט"ו אות א' שהביא שם מס' תשובות הגאונים שנדפס באמסטרדם שנת תס"ז שחלק על הפר"ח הנ"ל, וכת' שאין המנהג באמסטרדם כמו שכל הפר"ח. והחיד"א הביא שם עוד מכמה תשובות שחלקו על הפר"ח הנ"ל ואסור חלב עכו"ם. והחיד"א שם מסיק, דמבוקם שאין המנהג להקל, יש להחמיר ודאי, וכת' דכך פשטה הוראה (להחמיר) בכל גלילות טורקיא וארץ הצבי עכ"ל שם. וכדבריו מסיק השדי חמד מערכת חלב נכרי אות א' סוף ד"ה והנה, דנקטינן לאסור, וכת' כן המנהג בכל ערי טורקיא.

וכ"ה בחכמ"א כלל ס"ז ס"א שהביא שם מספר העיתים דאם אין בכל אותה מדינה הדבר טמא מותר חלב עכו"ם, וסיים ויש מחמירין, ומסיק החכ"א דכיון שכל גדולי ראשונים ואחרונים אין א' שיזכיר היתר זה, ש"מ דכלם קבלו עליהם כהיש מחמירין, וא"כ הוא אצלנו ככל איסורין שקבלנו עלינו לפסוק כפוסק א' ואסור לשנות עכ"ל. ומסיק שם החכמ"א דלכן אין כאן מקום לדברי הפר"ח.

גם הדרכי תשובה יו"ד סי' קט"ו סק"ו הביא כמה פוסקים שחלקין על הפר"ח, וכן כתב בס' תשובה מאהבה בפתיחת הספר דף ו' ע"ב, דאותן הסומכים על הפר"ח להקל בזה, טועים הם דבטלה דעתו נגד כל הפוסקים.

וגם ע"מ שסמכו להתיר חלב עכו"ם עפי"ד החזו"א ביו"ד סי' מ"א סק"כ שכל שם על אבקת חלב עכו"ם, שיכול להיעשות גם מחלב טמא, דכשיש פקוח הממשלה על החלב שלא יערבו חלב טמא והם צפויים לעונש על הזיוף, יש מקום לומר דהוי כשפחות החולבות דמירתות וכשיושב בצד העדר וכשהוא עומד הוא רואה עכ"ל שם. והנה לפי המבואר ל"ש היתר זה לסתם אדם -

(א) לפי מה שכתב הרה"ג ר' ישראל וועלץ זצ"ל בשו"ת דברי ישראל סי' ט"ז שאמר לו הגאון החזון איש זצ"ל, דאף כשיש פיקוח ממשלתי, אינו מתיר רק לילדים קטנים, דהוה כמו חיי נפש, וכן ביולדת תוך ל' כשבבת, אבל לשאר אנשים ונשים כשהם חולים שאין בו סכנה אין להתיר עכ"ל שם.

(ב) בס' קריינא דאיגרתא ח"ב סי' קכ"ג (מבעל חלקת יעקב זצ"ל, גיטו של החזו"א זצ"ל) כתב דדווקא בזמן המלחמה שלא הי' מצוי חלב, התיר החזו"א לחלושים מבני הישיבה להשתמש באבקת חלב, מחמת ההיתר של פיקוח הממשלה, אבל בלא זה אסור עכ"ד. וכן בשו"ת קנין תורה חלק א' סי' ל"ח הביא בסוף התשובה את מה שכתב לו בעל החלקת יעקב ביום א' ויקהל תשי"ד, דהחזו"א התיר באבקת חלב דווקא אחרי המלחמה, שהחרדים לא נהנו כלל מהבשר, וגם דגים חיים נאסרו, שנתברר שא"א לנקותן מהתולעים, ולכן הקיל לחלושים, דמהם שיגיעו לכלל סכנה ח"ו, אבל במדינתנו ח"ו להתיר עכ"ד.

(ג) בשו"ת חלקת יעקב ח"ב סי' ל"ח כתב, שאמר לו הרה"ג ר' משה סאלאוויטשיק (ז"ל) ששאל להחזו"א ע"ז שאומרין עליו שהתיר חלב עכו"ם, והשיב לו בזה הלשון " מה עוד יאמרו עלי, בקרוב יאמרו עלי שאני מתיר ח"ו גם א"א" עכ"ד. והחלקת יעקב הביא שם שאיש א' העיד לפניו, שהחזו"א אסור לו בפירוש שמנת (סמעטענע) של עכו"ם.

בס"ד

חלב עכו"ם בזה"ז

ועוד כתב שם שהעיד לפניו איש א' מהימן ביותר, שהחזו"א אסר בהוראתו חלב עכו"ם אף לקטן בן ה' שנים (שלא בשעת מלחמה), וזה מתאים לדבריו עמ"ס שבת סי' א' אות ל"ב, עפ"י הש"ס ביבמות קי"ד דסתם תינוק מסוכן הוא אצל חלב, דאיירי דאין לו חלב טהור, דמותר להאכילו חלב טמא, דכחסרון חלב סכנה הוא לו שיבוא לידי חולי, וכל חולי הוא ספק סכנה, ושיעור תיקנו בזה כתבו התוס' שבת קל"א א' ד"ה ש"מ דהיינו בן שתיים או בן שלש עכ"ל.

והחלקת יעקב מסיק שם, דנראה דהחזו"א כתב הנ"ל רק בדרך שקליא וטריא וכלשונו שם דיש מקום לומר כן, אבל לא להתיר למעשה לקטנים ביותר מבן ב' וג', וכ"ש לגדולים, ובפרט במקום שבקל להשיג לקנות חלב ישראל, שהאיסור דרבנן של חלב עכו"ם לא הותר, וטעות גמור להתיר להשתמש בחלב עכו"ם עפ"י ד החזו"א הנ"ל.

הרי דמעולם לא התיר החזו"א את האיסור של חלב עכו"ם, והסומכין על דברין טועים הם.

פיקוח ממשלתי -

בשו"ת חלקת יעקב ח"ב סי' ל"ז מסיק דאף במקומות שיש פקוח מהממשלה שלא לערב חלב טמא, ויענשו וגם יסגירו כל העסק בעברם על זה, מ"מ נשאר האיסור של חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל חאהו, דהממשלה בודקים החלב רק ע"י חכמת כימאה, דהיינו טעסט עם יש שם חלב טמא, דבוודאי שאין לסמוך על בירור זה, דאם יש שם מעט חלב טמא, לא יתברר על הבירור שלהם הנ"ל, וא"כ אין להם מירתת לערב קצת חלב טמא, וכיון שהם מערבין זה לכתחלה, לכמה ראשונים לא בטל, עיי"ש דמסיק דח"ו להתיר ולזלזל דרבנן להתגאל באיסור.

בשו"ת אגרות משה יו"ד ח"א סי' מ"ז כתב דבמקום דיש פקוח ממשלתי שלא לערב חלב טמא, ומפחדין לערב חלב טמא שלא יסגירו כל העסק, דהוי ידיעה ברורה דאין שם חלב טמא שהוא כראי, שלא הי' בכלל איסור חלב עכו"ם, אבל מסיק דמ"מ לבעלי נפש מן הראוי להחמיר, ואין בזה משום יוהרא, וכך אני נוהג להחמיר לעצמי עכ"ל.

ובחלק יו"ד ח"ד סי' ה' כתב, וז"ל איברא דאיכא טעמים להקל במדינה אשר מדיני המדינה אסור למכור חלב שיש בו עירוב חלב טמא, הוא רק בשעת הדחק עכ"ל.

וכן בח"ב סי' ל"ה כתב, דמ"מ מן הראוי לבעלי נפש להחמיר, ובוודאי ראוי למנהלי ישיבות שיתנו להתלמידים חלב ישראל, אף שהוא ביוקר מעט, שלהישיבות עולה זה סך גדול במשך השנה, והמצב של הישיבות דחוק, מ"מ כדאי להחמיר, דגם זה הוא מענין חינוך ולמוד, שידעו שכדאי וראוי לבני תורה להחמיר, אף כשיש רק חשש איסור, דמזה יתבוננו לראות איך לירא מאיסורין, ומעניני חינוך אין לצמצם עכ"ל שם.

וכן כתב בעל אגרות משה זצ"ל ביום ב' דר"ח תמוז תשט"ז להרה"ג ר' אברהם וויינפעלד זצ"ל דבמקום שאפשר להשיג חלב של ישראל - אף שעולה בקצת טרחה יותר ואף ביוקר מעט, אין מן הראוי להקל בזה, וצריכים להשיג חלב של ישראל עכ"ל.

ועוד והוא העיקר, דאף ההיתר הנ"ל של החזו"א ואגרות משה, שפיקוח ממשלתי מהני להתיר חלב עכו"ם מדינא, לא שייך כלל בזמנינו, שביררתי שכהיום אין שום פיקוח ממשלתי שלא לערב חלב טמא, שהפעדעראל ממשלה באמעריקע, הם קובעין את הסדר פיקוח ממשלתי, והממשלה של כל סטעיט הם המשגיחים והמפקחים על העדרים והאקאמפעניס את כל מה שהפעדעראל ממשלה מבקש מהם,

בס"ד חלב עכו"ם בזה"ז
 וקבלתי כתב מהפעדעראל ממשלה באמעריקע וגם מכמה סטעיטס, שבזמנינו אין מפקחין כלל לברר אי יש חלב טמא או לא, וגם אין להם בדיקה (טעסט) לברר את זה בניקל, רק ע"י הוצאות מרובה. א"כ כל ההיתר של פיקוח ממשלתי נפל בבירא, כיון שלמעשה אין משגיחים על זה כלום. וא"כ השותה חלב עכו"ם הוא סומך רק על הנאמנות של העכו"ם שלא עירב שם חלב טמא, ועל זה גזרו חז"ל לאסור שלא לסמוך עליהם.

פוגם הנפש -

בדרשות חת"ס דרוש לז' טבת (דף פ"א) כתב וז"ל ולו חכמו ישכילו, כי יש בכל אלו [חלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו] טעמים אחרים גבוהים מעל גבוהים, ועל כל דבר ממונים מלאכים מטיבים ומריעים, ואז יבינו וישכילו דכל גדרי חז"ל וגזרתם יש להם שרש מלמעלה עכ"ל.

כתב בס' דרכי חיים שאמר זקני צ"ל הגה"ק בעל הדברי חיים מצאנז, דשלשה דברים קיבל מחותנו הרב הגאון מלייפניג צ"ל בעל הברוך טעם, איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה, ואחת מהם הוא, שחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, אין הטעם שמא יערבו בו חלב טמא, כי זה הטעם גילו החכמים רק לפני העולם, רק שיש טעם כמוס בדבר, שחלב שחלבו עכו"ם אסורה עכ"ל. וכמו שכתב במעשה רב מהגר"א צ"ל הנ"ל.

וכ"כ בשו"ת מנחת אלעזר ח"ד סי' כ"ה, שהביא מזקנו שאמר בשם רבו הקדוש בעל הדברי חיים מצאנז צ"ל, בענין טעמים נסתרים שהיו לחז"ל בתקנתם, בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, שפוגם בנפש ר"ל.

בשו"ת תשובות והנהגות ח"א סי' תמ"א הביא מהאדמו"ר מליבאוויטש הגה"צ ר' יוסף יצחק צ"ל שהי' קבלה בידו, שהשותה חלב עכו"ם פוגם אצלו האמונה.

ובס' תשובות והנהגות ח"ה סי' רנ"ד הביא מה ששמע מכ"ק האדמו"ר מגור ר' ישראל צ"ל, שהזהירות כראוי מחלב עכו"ם הוא סגולה ליראת שמים.

והיות שיש על האב והאם החיוב לחכך את בניהם ובנותיהם, והחפץ חיים כת' בס' קיום התורה (פ"ה אות מ"א) דהמחנך בניו מקיים מצוה דאורייתא דכל' והדעתם לבניך ולבני בניך, וכת' דכל פעולה שמשתדל האדם עם בניו להדריכם בדרך ה', הוא מקיים מצות עשה מה"ת זו עכ"ד.

וא"כ בוודאי הוא שבכלל החיוב חינוך לחנכם לקיים את גזרת חז"ל של חלב עכו"ם, וכמו שכל בעל האגרות משה בח"ב סי' ל"ה (הוב"ד לעיל) לישיבה בטורונטו, דגם זה הוא מענין חינוך, שידעו התלמידים שכדאי לבני תורה להחמיר – אף כשיש רק חשש איסור, דמזה יתבוננו איך לירא מאיסורין עכ"ל. ופשוט דחיוב זה הוא גם על כל א' וא', לחנך בניו ובנותיו, לקיים גזרת חז"ל.

בפרט בענין הגזרת חז"ל של חלב עכו"ם, דכמה צדיקים וקדושים כתבו דברים הנ"ל, שאיסור זה פוגם הנפש ח"ו וכו', ע"כ כל אשר יראת ה' נוגעת בלבו, צריך לקיים את גזרת חז"ל של האיסור חלב עכו"ם, בפרט שבניקל יכולין לקנותו, אף שעולה קצת ביוקר.

FOA**Rabbi Aaron Teitelbaum**

From: CFSAN-Consumer [Consumer@fda.gov]
Sent: Wednesday, June 08, 2011 1:21 PM
To: 'Rabbi Aaron Teitelbaum'
Subject: RE: milk safety control by FDA

Dear Rabbi Aaron Teitelbaum, milk in the U.S. is considered of bovine source unless otherwise stated on the label. We don't test for other species milk contamination but states assure that the milk does not contain any unapproved additives. I believe that DNA testing could certify species but that is not something we have a concern about. Penalties are on an individual basis.

Ms. Jeannine Ertter-Prego
 Consumer Affairs Specialist
 Communication and Coordination Branch
 Division of Education and Communication
 Office of Food Defense, Communication and
 Emergency Response
 Center for Food Safety and Applied Nutrition
 U.S. Food and Drug Administration

This communication is consistent with 21 CFR 10.85 (k) and constitutes an informal communication that represents my best judgment at this time but does not constitute an advisory opinion, does not necessarily represent the formal position of FDA, and does not bind or otherwise obligate or commit the agency to the views expressed.

-----Original Message-----

From: Rabbi Aaron Teitelbaum [mailto:rabbi@cymkosher.org]
Sent: Tuesday, June 07, 2011 4:28 PM
To: CFSAN-Consumer
Subject: milk safety control by FDA

I would greatly appreciate if you could please answer me the following questions ?

- 1) does the protocol for milk safety control by fda, states, etc. on milk farms and milk - bottling facilities require verification and testing, that no milk of horse, pig, or donkeys was added to milk, marketed as cow milk, ?
- 2) is there a test available, if one wants to test milk, if it contains any amount of horse, pig or donkey milk ?
- 3) what would be the penalty, to the producer, if such milk was added without notification to the consumer ?

Grade "A" Pasteurized Milk Ordinance

**(Includes provisions from the Grade "A" Condensed and Dry Milk Products
and Condensed and Dry Whey—Supplement I to the Grade "A" PMO)**

2009 Revision

U.S. Department of Health and Human Services

Public Health Service

Food and Drug Administration

health exists. Prompt action is needed by the Regulatory Agency. Milk plants aseptically processing milk and milk products in hermetically sealed containers should be encouraged to perform bacterial and other quality tests on each lot of aseptically processed milk and milk product produced in order to ascertain that these products have been properly processed and have not been rendered non-sterile after aseptic processing and packaging. The Regulatory Agency may utilize industry records, of each lot of aseptically processed milk and milk products, to determine when lots can be released for sale after a violation of the bacterial standards has existed.

LABORATORY TECHNIQUES: Procedures for the collection, including the use of approved in-line samplers and aseptic samplers for milk tank trucks, and holding of samples; the selection and preparation of apparatus, media and reagents; and the analytical procedures, incubation, reading and reporting of results, shall be in substantial compliance with the FDA 2400 Series Forms, *SMEDP* and *OMA*. The procedures shall be those specified therein for:

- 1. Standard plate count at 32°C (agar or Petrifilm method).
2. Alternate methods, for bacterial counts at 32°C (89.6°F), including the Plate Loop Count, Spiral Plate Count and the BactoScan FC for raw milk.
- 3. Coliform test with solid media or Petrifilm method at 32°C for all milk and milk products, and the Petrifilm High Sensitivity Coliform Count method for all milk and milk products, except unflavored whole, reduced or low fat and nonfat (skim) milk.
- 4. A viable bacterial count of nonfat dry milk shall be made in accordance with the procedures in *SMEDP* for the Standard Plate Count of Dry Milk, except agar plates shall be incubated for 72 hours.
- 5. Beta lactam methods which have been independently evaluated or evaluated by FDA and have been found acceptable by FDA for detecting drug residues in raw milk, or pasteurized milk, or that particular type of pasteurized milk product at current safe or tolerance levels, shall be used for each drug of concern, except those products for which there are not any approved drug test kits available. Regulatory action shall be taken on all confirmed positive results. (Refer to Appendix N.) A result shall be considered positive if it has been obtained by using a method, which has been evaluated and deemed acceptable by FDA and accepted by the NCIMS at levels established in memoranda transmitted periodically by FDA as required by Section IV of Appendix N.
6. Screening and Confirmatory Methods for the Detection of Abnormal Milk: The results of the screening test or confirmatory test shall be recorded on the official records of the dairy farm and a copy of the results sent to the milk producer.
When a warning letter has been sent, because of excessively high somatic cell counts, an official inspection of the dairy should be made by regulatory personnel or certified industry personnel. This inspection should be made during milking time.
 - a. Milk (Non-Goat): Any of the following confirmatory or screening test procedures shall be used: Single Strip Direct Microscopic Somatic Cell Count or Electronic Somatic Cell Count.
 - b. Goat Milk: Direct Microscopic Somatic Cell Count or Electronic Somatic Cell Count may be used for screening raw goat milk samples, to indicate a range of somatic cell levels, as long as the somatic cell standard for goat milk remains 1,500,000/mL. Screening for official purposes must be conducted by an analyst (s) certified for that procedure.

Only the Pyronine Y-Methyl Green stain or "New York modification" Single Strip Direct Microscopic Somatic Cell Count test procedures shall be used to confirm the level of somatic cells in goat milk by certified analysts.

c. Sheep Milk: Any of the following confirmatory or screening test procedures shall be used: Single Strip Direct Microscopic Somatic Cell Count or Electronic Somatic Cell Count. When results from the Single Strip Direct Microscopic Somatic Cell Count procedure exceed the 750,000/mL standard set forth in this *Ordinance*, the count must have been derived from, or be confirmed by, the Pyronine Y Methyl-Green Stain or the "New York modification".

- 7. Electronic Phosphatase Tests: The phosphatase test is an index of the efficiency of the pasteurization process. In the event an accredited laboratory finds that a sample confirms positive for phosphatase, the pasteurization process shall be investigated and corrected. When a laboratory phosphatase test is confirmed positive, or if any doubt should arise as to the compliance of the equipment, standards or methods outlined in Section 7, Item 16p, the Regulatory Agency should immediately conduct field phosphatase testing at the milk plant. (Refer to Appendix G.)
- 8. Vitamin testing shall be performed using test methods acceptable to FDA or other official methodologies, which give statistically equivalent results to the FDA methods.
- 9. Any other tests, which have been approved by FDA to be equally accurate, precise and practical.
- 10. All standards used in the development and use of drug residue detection methods designed for *Grade "A" PMO* monitoring programs will be referenced to a United States Pharmacopoeia (USP) standard when available. When a USP standard is not available, then the original method must define the standard to be used.
- 11. Procedural or reagent changes for official tests must be submitted to FDA for acceptance prior to being used by certified NCIMS milk laboratories.

SAMPLING PROCEDURES: *SMEDP* contains guidance for sampling of milk and milk products. Optionally, sample collection time may be identified in military time (24 hour clock). (Refer to Appendix G for a reference to drug residues in milk and the conditions under which a positive phosphatase reaction may be encountered in properly pasteurized milk or cream. Refer to Appendix B. for reference to farm bulk milk hauling programs regarding training, licensing/permitting, routine inspection and the evaluation of sampling procedures.) When samples of raw milk for pasteurization are taken at a milk plant prior to pasteurization, they shall be drawn following adequate agitation from randomly selected storage tanks. All counts and temperatures should be recorded on a milk-ledger form as soon as reported by the laboratory. A computer or other information retrieval system may be used.

NOTE: Milk from animals not currently in the *Grade "A" PMO* may be labeled as Grade "A" and IMS listed upon FDA's acceptance of validated *Grade "A" PMO*, Section 6 and Appendix N. test methods for the animal to be added.

N.Y. STATE

Rabbi Aaron Teitelbaum

From: Luzer Weiss [Luzer.Weiss@agmkt.state.ny.us]
Sent: Monday, June 13, 2011 9:41 AM
To: rabbi@cymkosher.org
Subject: FW: state of ny milk verification

Luzer Weiss ; Director
N.Y.S. Dept. of Agriculture
Kosher Law Enforcement
718-722-2852

From: Casey McCue
Sent: Monday, June 13, 2011 9:34 AM
To: Luzer Weiss; Mike McCormick; Matt Morgan
Subject: RE: state of ny milk verification

Exactly.

Casey

From: Luzer Weiss
Sent: Monday, June 13, 2011 9:26 AM
To: Casey McCue; Mike McCormick; Matt Morgan
Subject: RE: state of ny milk verification

I understand so what your saying is that unless we see someone adding other milk from a different species to the milk we would never be able to detect it?

Luzer Weiss ; Director
N.Y.S. Dept. of Agriculture
Kosher Law Enforcement
718-722-2852

From: Casey McCue
Sent: Monday, June 13, 2011 9:20 AM
To: Mike McCormick; Luzer Weiss; Matt Morgan
Subject: FW: state of ny milk verification

I am not in a position to forward anything in writing for this request. We have no known test for other species milk and as long as the milk in a producers tank meets the Standard of Identity for milk and obviously we did not see anyone physically putting milk from another species in the tank, we have no additional requirements. All of these measures have been told to Rabbi Teitelbaum on at least two previous conversations with me. We do not monitor milk for other species nor do I think this is even happening.

Rabbi Weiss,
Respectfully, I do not think I can put anything in writing for this inquiry. I know you were hoping Dan would speak to it from a testing standpoint at the Food Lab, but he sent it over to me for comment.

STATE OF WISCONSIN**Rabbi Aaron Teitelbaum**

From: Humphrey, Paul R - DATCP [Paul.Humphrey@wisconsin.gov]
Sent: Thursday, June 16, 2011 5:18 PM
To: Goldschmidt, Glenn A - DATCP; Rabbi Aaron Teitelbaum
Subject: RE: milk control by state of Wisconsin

After speaking to our Lab Evaluation Officer, Laura Tross, it appears as though there is no definite test to distinguish species. She said it would take a highly skilled evaluator under a microscope to distinguish between cow and (other species) cells. However, if we have any evidence of mixing of milk from different species which is then marketed as cows milk, we would have a problem. This would be considered adulterated milk. The penalties are as follows.

97.72 Penalties. (1) Any person who violates any of the provisions of this chapter for which a specific penalty is not prescribed shall be fined not less than \$100 nor more than \$1,000 or imprisoned for not more than 6 months, for the first offense; and for each subsequent offense, fined not less than \$500 nor more than \$5,000, or imprisoned for not less than 30 days nor more than one year in the county jail or both.

(2) In lieu of any criminal penalty provided under this chapter, a person who violates this chapter may be required to forfeit not more than \$1,000 for each violation. If the prosecutor seeks to impose a forfeiture, he or she shall proceed under ch. 778.

History: 1977 c. 216; 1979 c. 129; 1983 a. 261; 1985 a. 229; 1987 a. 398.

Rabbi, Can I ask the basis of your questions? Please feel free to contact me with any further questions.

Paul

Paul Humphrey
 Regulatory Specialist - Senior
 Division of Food Safety
 WI Dept. of Agriculture, Trade, and Consumer Protection
 Phone: 608-224-4675

From: Goldschmidt, Glenn A - DATCP
Sent: Thursday, June 16, 2011 2:44 PM
To: Rabbi Aaron Teitelbaum
Cc: Humphrey, Paul R - DATCP
Subject: RE: milk control by state of Wisconsin

Rabbi,

Just to answer some of your questions.

No we do not test for mixing of the milk with other species.

If a test for species was done on the milk I am certain you could identify any cross contamination.

Paul can answer the penalty section for you I am certain.

Glenn

From: Rabbi Aaron Teitelbaum [mailto:rabbi@cymkosher.org]
Sent: Friday, June 10, 2011 3:10 PM
To: Goldschmidt, Glenn A - DATCP
Subject: FW: milk control by state of Wisconsin

STATE OF WISCONSIN

Rabbi Aaron Teitelbaum

From: Goldschmidt, Glenn A - DATCP [Glenn.Goldschmidt@Wisconsin.gov]
Sent: Thursday, June 16, 2011 3:44 PM
To: Rabbi Aaron Teitelbaum
Cc: Humphrey, Paul R - DATCP
Subject: RE: milk control by state of Wisconsin

Rabbi,

Just to answer some of your questions.

No we do not test for mixing of the milk with other species.

If a test for species was done on the milk I am certain you could identify any cross contamination.

Paul can answer the penalty section for you I am certain.

Glenn

From: Rabbi Aaron Teitelbaum [mailto:rabbi@cymkosher.org]
Sent: Friday, June 10, 2011 3:10 PM
To: Goldschmidt, Glenn A - DATCP
Subject: FW: milk control by state of Wisconsin

Good afternoon,

I am the kosher rabbinical supervisor for the kosher milk produced at lamers dairy, Appleton, Wisconsin for the Chicago community,

It will be of great help if you could please answer me the following questions -

- 1) does the protocol for milk safety control by the state of Wisconsin etc. on milk farms and milk bottling facilities require verification and testing, that no milk of other species as horse, pig, or donkeys was added to the milk, and marketed as regular cow milk ?
- 2) is there a test available, if one wants to test milk, if it contains any amount of horse, pig or donkey milk ?
- 3) what would be the penalty, if such milk was added without notification to the consumer ?

Rabbi Aaron Teitelbaum
rabbi@cymkosher.org
 office - 718 851 1221
 cell - 917 418 1160